

GADEHUSE I KØBSTADEN (SYGEHUSKVARTERET)

GADEHUSE I KØBSTADEN

Det en-etages byhus er en bygningstype, der præger store dele af sydvest- Jyllands ældre købstæder. Bygningstypen er bl.a. kendetegnet ved. Grundmurede facader, der fremstår i blank mur eller er pudsede. Udsmykkede og bearbejdede facader mod gaden og enkle gårdfacader uden dekoration. Regelmæssig fagdeling med tofagsvinduer og en enkelt dør mod gaden – eventuelt med port til gård. Teglhængte eller skifferbeklædte saddeltage, uden udhæng. Gadehuse er orienteret mod gaden og oftest sammenbyggede i gavlene og adskilt af brandkam.

Købstædernes gadehuse er for størstedelens vedkommende opført fra begyndelsen af 1800-tallet og frem til begyndelsen af 1900-tallet og de er påvirket af såvel lokal byggeskik som af de forskellige arkitektoniske strømninger, der præger denne periode. Typen kan indenfor lokalplanområdet deles ind i to stiltyper:

Det senklassicistiske gadehus

Kendetegnet af facader med regelmæssig fagdeling og med markeret og fremhævet sokkel samt muret eller trukket gesims. Facaderne kan fremstå i blank mur med murværksdekorationer og fremhævede fuger eller de kan være pudsede (evt. med refendfugning) og have enkle facadedekorationer som vinduesindfatninger, udsmykkede brystninger, profilerede sålbænke og lignende. I facaden er regelmæssigt placerede torammede opsprossede vinduer eller korspostvinduer, der kan have opsproset, todelt underamme. Taget er teglhængt eller beklædt med skifer og uden udhæng.

Det historicistiske gadehus

Kendetegnet af facader med regelmæssig fagdeling og en rig brug facadedekorationer. Facaderne kan fremstå i blank mur med fremhævede fuger, mønstermurværk, formsten eller terrakotadekorationer, eller de kan være pudsede og have trukne og støbte dekorationer.

Bastrupsvej 4

Bygningerne har ofte markeret sokkel med profileret afslutning, profilerede sålbænke og vinduesindfatninger og rigt udsmykkede gesimser. I facaden er regelmæssigt placerede, torammede vinduer eller korspostvinduer, der kan have opsproset, todelt underamme. Taget er teglhængt eller beklædt med skifer og uden udhæng.

Anbefalinger:

Bygningsdele og overflader

De en-etages byhuse er særlig sårbare overfor ændringer, der slører eller ødelægger den regelmæssige fagdeling som er typiske for denne bygningstype – f.eks. blænding eller ændring af oprindelige muråbninger.

Mur

Facader i blank mur er sårbare overfor ændringer i murværk og fuger som f.eks. overfladebehandling med tyndpuds eller maling.

Vindue

Bygningerne er sårbare overfor ændring af de bevarede originale vinduer og døre samt for ændringer i de oprindelige vinduestyper - herunder rudeglas og beslag.

Tag

På de lave huse, der ligger helt fremme i gadelinjen, er taget en væsentlig del af bygningens arkitektur. Derfor er denne bygningstype særlig sårbar overfor etablering af nye kviste og store tagvinduer. Bygningerne er ligeledes sårbare overfor ændring af tagmaterialerne f.eks. fra tegl til nyere teglimerende plademateriale eller glaserede tegl eller fra naturskifer til eternitskifer.

Bygningsændringer og tilbygninger

Bygningstypen, gadehuset, ses ofte som en del af en sammenhængende bebyggelse langs gaden. Gadehuset er derfor yderst sårbart overfor bygningsændringer og tilbygninger da individuelle ændringer og ombygninger vil ødelægge den helhed husene tilsammen danner.

Østervold 6